

Verksamheten i Europeiska unionen under 2010

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 7 april 2011 att ge bl.a. justitieutskottet tillfälle att yttra sig över Årsboken om EU, regeringens skrivelse 2010/11:105 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2010 och en motion som väckts med anledning av skrivelsen i de delar som rör utskottets beredningsområde.

Justitieutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör justitieutskottets beredningsområde samt över motion 2010/11:U8 (S) yrkande 6.

I yttrandet finns en avvikande mening (S, MP, V) och ett särskilt yttrande (SD).

Utskottets överväganden

Skrivelsen

Frågor som faller under justitieutskottets beredningsområde behandlas i skrivelsen under följande avsnitt:

- 7.4 Internationella brottmålsdomstolen
- 17.10 E-juridik gör det lättare att hitta europeisk rättsinformation
- 18 Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete (förutom 18.3.5 Effektivare tullsamarbete)
- 20.3.1 EU:s byrå för grundläggande rättigheter
- 20.3.2 Programmet Grundläggande rättigheter och medborgarskap
- 35.2.2 Gränsöverskridande uppföljning av trafikförseelser.

I avsnitt 18 Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete anför regeringen bl.a. att medlemsstaterna samarbetar för att förebygga och bekämpa gränsöverskridande och allvarlig brottslighet. För att förverkliga denna målsättning samarbetar medlemsstaterna på olika sätt mot t.ex. organiserad brottslighet, terrorism, penningtvätt, människohandel och narkotikasmuggling. Vidare framhålls det att Sverige bevakar att samtliga åtgärder är förenliga med grundläggande principer om rättssäkerhet och respekterar den personliga integriteten.

I avsnittet redogör regeringen bl.a. för det förslag till direktiv om förebyggande och bekämpande av människohandel samt skydd av offer som kommissionen presenterade under våren 2010. Direktivet syftar till att skapa ett mer sammanhållet synsätt i kampen mot människohandel för att i ökad utsträckning förebygga och lagföra människohandelsbrott samt skydda brottsoffrens rättigheter. Direktivet innehåller bestämmelser om bl.a. en utvidgad kriminalisering av människohandel, kriminalisering av anstiftan av samt medhjälp och försök till sådant brott, skärpta lägsta maximistraff och försvårande omständigheter, ansvar och sanktioner för juridiska personer samt om att i vissa fall inte åtala eller straffa människohandelsoffer för brott som de tvingas begå. Vidare finns regler om utredning och lagföring, inklusive preskription, utvidgad jurisdiktion, undantag från kravet på dubbel straffbarhet, hjälp och stöd till samt skydd av brottsoffer, krav på övervägande av kriminalisering av att använda tjänster från människohandelsoffer samt inrättande av nationella rapportörer.

I skrivelsen anges att en enighet nåddes mellan Europaparlamentet och rådet vid första läsningen och att förslaget har lämnats för granskning av juristlingvisterna inför rådets formella antagande. Justitieutskottet har där efter fått information om att direktivet antogs vid rådet (allmänna frågor) den 21 mars 2011.

Motionen

I motion 2010/11:U8 (S) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om kampen mot människohandel och prostitution.

Motionärerna anför att en viktig grund för att kunna bekämpa människohandel för sexuella ändamål är att bekämpa prostitution. Sambandet mellan prostitution och människohandel för sexuella ändamål måste enligt motionärerna tydliggöras och erkännas. Om efterfrågan på köp av sexuella tjänster bekämpas minskar också människohandeln. Den svenska sexköpslagen är enligt motionärerna ett bra exempel på hur prostitution kan bekämpas, och de hänvisar till den utvärdering som nyligen skett (SOU 2010:49). Motionärerna uppmanar därför regeringen att inom EU föra fram den svenska sexköpslagstiftningen som ett föredöme både när det gäller att minska prostitutionen och som ett verktyg att komma åt människohandel för sexuella ändamål.

Utskottets ställningstagande

Som utskottet tidigare uttryckt (bet. 2008/09:JuU4 s. 10) är människohandel en allvarlig kränkning av den enskilda individens människovärde och rätt att få bestämma över sitt liv och sin kropp. Prostitution och människohandel för sexuella ändamål är ett allvarligt hinder för social jämlikhet och jämställdhet mellan könen och för de utsattas möjlighet att åtnjuta sina mänskliga rättigheter. Utskottet vidhåller även sin uppfattning att insatser för att bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål måste präglas av internationell samverkan. Det är därför med tillfredsställelse som utskottet noterar att direktivet om förebyggande och bekämpande av människohandel samt skydd av offer har antagits.

Enligt motion 2010/11:U8 (S) yrkande 6 bör Sverige inom EU tydliggöra att prostitution och människohandel för sexuella ändamål har ett starkt samband och föra fram den svenska sexköpslagen som ett bra exempel på hur prostitution bekämpas.

Utskottet har tidigare behandlat liknande motionsyrkanden (bet. 2008/09: JuU4, 2009/10:JuU33 och 2010/11:JuU8). I betänkande 2008/09:JuU4 hade utskottet inhämtat ett yttrande från utrikesutskottet i vilket utrikesutskottet underströk vikten av att Sveriges sexköpslag även fortsatt tas upp i relevanta kontakter. Utrikesutskottet hänvisade även till det uppdrag som regeringen lämnat till Svenska institutet med anledning av Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (skr. 2007/08: 167). Uppdraget innebar att vidareutveckla och ta fram besöksprogram för utländska nyckelaktörer som vill studera arbetet i Sverige med att förebygga och bekämpa prostitution och handel med människor för sexuella ändamål. Svenska institutet skulle inom ramen för uppdraget också kunna genomföra informationsaktiviteter och presentationer i utlandet.

Svenska institutets uppdrag slutredovisades den 30 mars 2011. Av redovisningen framgår att uppdraget i stor utsträckning har realiserats genom seminarier, konferenser och möten där svenska nyckelaktörer presenterat bakomliggande perspektiv, initiativ och faktiska metoder inom det svenska arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Verksamheter har genomförts både i Sverige och utomlands. Av dessa kan särskilt nämnas ett utbildningsseminarium för diplomater och konsulär personal i Bryssel i november 2009. Aktiviteten hölls i Sveriges permanenta EU-representations lokaler i Bryssel och kan ses som ett strategiskt initiativ att föra ut information om det svenska exemplet i samband med Sveriges ordförandeskap i EU. Vidare har en skrift tagits fram om den svenska synen på människohandel och prostitution, och skriften finns tillgänglig på engelska, spanska, ryska och turkiska. Härutöver har fyra kortfilmer producerats.

Kampen mot människohandel var en högt prioriterad fråga under det svenska EU-ordförandeskapet andra halvåret 2009. Det nu antagna direktivet om förebyggande och bekämpande av människohandel samt skydd av offer bygger till största delen på resultatet av förhandlingarna om det förslag till rambeslut som behandlades under det svenska EU-ordförandeskapet och som det nåddes en bred samsyn om vid rådet (rättsliga och inrikes frågor) i december 2009. Frågan om människohandel för sexuella ändamål behandlades även på ordförandekonferensen ”Balansen mellan gränsöverskridande brottsbekämpning och rättssäkerhet med fokus på människohandel för sexuella ändamål” den 11–12 oktober 2009 som riksdagens justitieutskott stod värd för. Härutöver arrangerade den svenska regeringen en konferens i Bryssel den 19–20 oktober 2009 om utvecklingen av EU:s arbete mot människohandel med fokus på relationerna och samarbetet med ursprungsländer för människohandel och länder varigenom människohandeln passerar. I dessa sammanhang tog man också upp frågan om betydelsen av att minska efterfrågan på köp av sexuella tjänster för att stävja sexköp och människohandel.

Utskottet ser positivt på det arbete som bedrivs på uppdrag av regeringen såväl nationellt som internationellt. Mot bakgrund av det anförda anser inte utskottet att något initiativ är nödvändigt med anledning av motionsyrkandet. Yrkandet bör därför avstyrkas.

I övrigt har utskottet inte något att anföra med anledning av regeringens skrivelse.

Stockholm den 28 april 2011

På justitieutskottets vägnar

Kerstin Haglö

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kerstin Haglö (S), Johan Linander (C), Krister Hammarbergh (M), Ewa Thalén Finné (M), Christer Adelsbo (S), Helena Bouveng (M), Elin Lundgren (S), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S), Patrick Reslow (M), Caroline Szyber (KD), Carl-Oskar Bohlin (M), Mattias Jonsson (S), Roger Haddad (FP), Mehmet Kaplan (MP), Marianne Berg (V) och Thoralf Alfsson (SD).

Avvikande mening

Arbetet inom EU mot köp av sexuella tjänster (S, MP, V)

Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Elin Lundgren (S), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S), Mattias Jonsson (S), Mehmet Kaplan (MP) och Marianne Berg (V) anför:

Sverige har i många år varit ett föregångsland för att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Grunden för detta arbete ligger i att påverka mäns attityder och att fortsätta att sträva mot ökad jämställdhet. Förbudet mot sexköp har även en normerande verkan, menar vi, och stödet för förbudet är starkt. En viktig grund för att kunna bekämpa människohandel för sexuella ändamål är att bekämpa prostitution. Om efterfrågan på köp av sexuella tjänster bekämpas minskar också människohandeln. Detta samband måste tydliggöras och erkännas.

Utvärderingen av sexköpslagen (SOU 2010:49) visar att förbudet mot köp av sexuella tjänster har haft avsedd effekt och utgör ett viktigt instrument för att förebygga och bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Vi anser att regeringen under EU-ordförandeskapet på ett betydligt mer aktivt sätt kunde ha tagit upp frågan om kriminalisering av sexköp. Efter den svenska utvärderingen av sexköpslagen finns det än större anledning för regeringen att inom EU tydliggöra det starka sambandet mellan prostitution och människohandel och föra fram den svenska sexköpslagen som ett föredöme, både när det gäller att minska prostitution och som ett verktyg för att komma åt människohandel för sexuella ändamål.

Det anförda innebär att vi anser att utskottet bör tillstyrka motion 2010/11: U8 yrkande 6.

Särskilt yttrande

Särskilt yttrande (SD)

Thoralf Alfsson (SD) anför:

I likhet med utskottsmajoriteten anser jag att det är viktigt att förebygga och bekämpa människohandel även genom internationell samverkan. Sverigedemokraterna välkomnar däremot inte att detta regleras genom ett överstatligt direktiv utan hade hellre sett att det sker på bilateral basis.